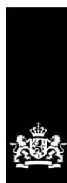

Offerte

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

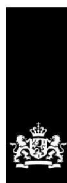
1. Algemene gegevens

Versiedatum	28.10.2020
Versienummer	1.0
Opdrachtnr. OG	DLO.22
Opdracht titel	Luchtkwaliteit en gezondheid
Startdatum opdracht	01.01.2021
Einddatum opdracht	31.12.2021
Opdrachtkosten huidig jaar	€
- Waarvan programma	€
- Waarvan apparaat	€ (10)(2b)
Opdrachtkosten levensduur	€
- Waarvan programma	€
- Waarvan apparaat	€
Toelichting opdrachtkosten	In de offerte van het deelcluster Luchtkwaliteit en gezondheid zijn kosten opgenomen voor onderzoek op het brede terrein van luchtkwaliteit en gezondheid welke ten dele direct als uitvraag opgenomen zijn in de IenW offerteaanvraag. Reden om onderzoek uitgebreider op te nemen in de offerte is dat het invulling geeft aan het versterken van het kennisfundament en het risico vermindert dat er vanuit de Rijksoverheid onvoldoende zicht is op gezondheidseffecten en de effectiviteit van maatregelen. Daarnaast zijn kosten opgenomen om deel te nemen in de adviescommissie van de Gezondheidsraad om de vraag van de minister ten aanzien van de gezondheidseffecten van ultrafijn stof te kunnen beantwoorden. Deze uitvraag is niet in de offerteaanvraag van IenW opgenomen.
Wettelijke taak	Nee
Toelichting op wettelijke taak	N.v.t.
Wijze van verstrekking	Jaarlijks
Type opdracht	Advisering/Onderzoek
Toelichting indien 'anders'	N.v.t.
Sturing	Output

2. Opdrachtgever

Ministerie / Directie	Ministerie van IenW
Programma	BMR: programma DLO
Programmahouder	(10)(2e)
Contactpersoon	

Offerte

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

3. Opdrachtnemer

Directeur
Adv. accountmanagement
Relatiebeheerder
Offerteschrijver
Opdrachtnr. SAP

(10)(2e)

M/240121/21

4. Offerteverzoek

N.v.t.

5. Plan van aanpak

RIVM offerte deelcluster Luchtkwaliteit en gezondheid

Algemeen

De offerteaanvraag van IenW omvat in het deelcluster Schone Lucht Akkoord (SLA) 12 uitvragen welke door het RIVM in de offerte in het cluster Luchtkwaliteit en gezondheid binnen verschillende deelclusters zijn ondergebracht.

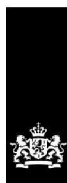
Het cluster Luchtkwaliteit en gezondheid bevat de volgende onderdelen:

- Deelcluster Luchtkwaliteit en gezondheid
- Deelcluster SLA ondersteuning
- Deelcluster Houtstook
- Deelcluster BEI inhalatietoxicologie

De verschillende uitvragen uit het IenW deelcluster SLA zijn als volgt verdeeld over de verschillende deelclusters van het cluster Luchtkwaliteit en gezondheid:

Uitvraag	IenW offerteaanvraag	Deelcluster offerte RIVM
SLA-01	Houtstook	Houtstook
SLA-02	Beleidsadvisering & presentaties	Luchtkwaliteit & gezondheid; ook capaciteit gereserveerd in relevante onderdelen SLA
SLA-03	Beleidsondersteunend onderzoek	Luchtkwaliteit & gezondheid
SLA-04	Kennisagenda	Luchtkwaliteit & gezondheid
SLA-05	Monitoring: doorrekening	SLA

Offerte

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

	maatregelenpakket	
SLA-06	Monitoring: doorontwikkeling indicator	SLA
SLA-07	Rekentool	SLA
SLA-08	Hoogblootgestelden	SLA
SLA-09	Impact piekconcentraties hooggevoeligen	SLA
SLA-10	Participatie en citizen science	SLA
SLA-11	COVID-19 en luchtkwaliteit	Luchtkwaliteit & gezondheid
SLA-12	Internationaal	Deels Luchtkwaliteit & gezondheid; deels SLA

Het deelcluster Luchtkwaliteit en gezondheid bestaat uit de volgende onderdelen:

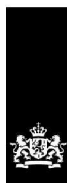
1. Beleidsadvisering
2. Onderzoek
3. Kennisagenda
4. COVID-19
5. Internationaal
6. Gezondheidsraad UFP

Beleidsadvisering

Ondersteuning bij beantwoording beleidsvragen c.q. informatieverstrekking dan wel onderbouwing voor beantwoording van Kamervragen, vragen van bewindslieden en media op het gebied van luchtkwaliteit en gezondheid en ondersteuning bij AO Leefomgeving gedurende het jaar. Activiteiten die zijn voorzien betreffen een snelle levering van informatie op basis van bestaande kennis, controleren op feitelijke juistheid van formele brieven, communicatieproces etc., leveren bijdragen aan bijeenkomsten en congressen, gevraagd en ongevraagd adviseren over de gezondheidsimpact van het luchtkwaliteitsbeleid. Dit gebeurt deels vanuit activiteiten als signalering en duiden kennis voor beleid waarmee focus en sturing in het gezondheidsbeleid van luchtverontreiniging aangebracht kan worden. Signalering van belangrijke ontwikkelingen in kennis over gezondheidsschade van luchtverontreiniging, inclusief het signaleren van nieuwe dan wel nog niet goed onderkende en gekwantificeerde gezondheidsrisico's is een belangrijke beleidsondersteunende activiteit op het brede terrein van luchtkwaliteit en gezondheid. Hierbij worden wetenschappelijke studies en ontwikkelingen beoordeeld op gezondheidsimplicaties voor het luchtkwaliteitsbeleid door deze kritisch te beoordelen op hun wetenschappelijke waarde en onzekerheden. Dit draagt bij aan de ondersteuning bij het formuleren van onderzoeksvragen. Deelname aan thema/werkgroep bijeenkomsten op het terrein van luchtkwaliteit en gezondheid maakt ook deel uit van de beleidsondersteunende activiteiten t.b.v. beleidsadvisering en geschiedt in overleg met de opdrachtgever. RIVM zal d.m.v. 'Kennis aan tafel' adviseren over de impact van luchtverontreiniging op de gezondheid bij bijeenkomsten waar inhoudelijke ondersteuning gewenst is.

Product: voortgang wordt besproken in regulier voortgangsoverleg met opdrachtgever

Offerte

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Onderzoek

Beleidsondersteunend onderzoek op het terrein van luchtkwaliteit en gezondheid is van groot belang om zicht te hebben op de gezondheidseffecten van verschillende bronnen van luchtverontreiniging en beleidskeuzes te kunnen maken bijvoorbeeld over de inzet en effectiviteit van maatregelen. Onderzoek zal niet altijd direct het beleid kunnen ondersteunen en zal ten dele signalerend van aard zijn en gebruikt worden om nieuwe onderzoeksvragen te formuleren. Voor de continuïteit en de mogelijkheid om in te kunnen spelen op signalen (actualiteiten) is het echter van groot belang dat er ruimte en flexibiliteit is om dergelijk onderzoek uit te kunnen voeren. Ook is er onderscheid te maken in de termijn waarop het onderzoek beleidsrelevante informatie oplevert. Bij langer lopend onderzoek betekent dat een commitment voor een langere periode zonder dat onderwerpen of prioriteiten herijkt worden. Inzet op een goed kennisfundament is van levensbelang voor steun vanuit de stakeholders (o.a. gemeenten, provincies) voor het luchtbeleid dat met het Schone Lucht Akkoord is ingezet. De kennisbasis voor luchtbeleid wordt al bij een aantal stakeholders ter discussie gesteld wat politieke risico's creëert en het draagvlak van waarom maatregelen wel of niet genomen worden kan ondermijnen. Dit is de reden om uitgebreid in te zetten op onderzoek met ruimte voor zowel signalerend als beleidsondersteunend onderzoek. Begin 2021 zal een overzicht van mogelijke onderzoeken op het terrein van luchtkwaliteit en gezondheid opgesteld worden en een keuze gemaakt welke onderzoeken in 2021 van start kunnen gaan. Deze activiteit staat niet op zichzelf en is nauw verbonden met de kennisagenda luchtkwaliteit en gezondheid die samen met vele partners opgesteld zal worden.

Product: wetenschappelijke publicatie/presentatie voor opdrachtgever

Kennisagenda

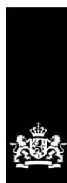
Tijdens de aanloop naar een nieuw luchtkwaliteitsbeleid welke vorm gegeven is in het Schone Lucht Akkoord en ook bij het formuleren van maatregelen zijn al veel kennisvragen de revue gepasseerd. In 2021 zal in gezamenlijkheid een kennisagenda luchtkwaliteit en gezondheid voor 2021-2030 opgesteld worden. Daarbij zullen de belangrijkste onderzoeksvragen, kansen en risico's ten aanzien van lucht en gezondheid geïdentificeerd worden en in een startnotitie gepubliceerd. RIVM draagt bij aan het opstellen van de kennisagenda en zal indien nodig en mogelijk eenvoudige verkenningen uitvoeren t.b.v. de uitwerking van de kennisagenda. Publicatie van een toegankelijke in gezamenlijkheid opgestelde kennisagenda en uitvoering van het meest prioritaire onderzoek vergroot het draagvlak en vermindert het politiek risico.

Product: bijdrage en deelname aan kennisagenda en presentatie tijdens bijeenkomsten

COVID-19

Vanaf april zijn er in de media en door de politiek vragen gesteld over een mogelijke relatie tussen de ziekte COVID-19, luchtkwaliteit en veehouderij. De discussie hierover ontstond onder andere door publicatie van studies uit verschillende landen waarbij een

Offerte

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

onderzoeksgroep uit (10)(2a) en onderzoekers van de Wereldbank open data hebben gebruikt om te rapporteren over het verband COVID-19 met luchtverontreiniging in Nederland. In antwoorden op kamervragen over de relatie luchtkwaliteit en COVID-19 is eerder verwezen naar een internationaal kader (Multi-Country Multi-City Collaborative Research Network; MCC) waarbinnen COVID onderzoek mogelijk zal worden uitgevoerd. Activiteiten binnen het COVID onderdeel van het deelcluster Luchtkwaliteit en gezondheid zijn adviserend en informierend van aard. De ontwikkelingen in internationaal MCC-verband ten aanzien van COVID onderzoek zullen gevolgd worden t.b.v. het informeren van de Tweede Kamer. Ook zullen eventuele acties volgend uit de toezegging van minister van LNV "verkenning om de mogelijkheden relatie veehouderij, luchtkwaliteit en COVID-19 te onderzoeken" gevolgd worden en waar mogelijk een bijdrage aan geleverd worden. Mocht hier onderzoek uit voortkomen dan zal dit onderzoek niet worden uitgevoerd binnen dit deelcluster Luchtkwaliteit en gezondheid maar binnen een separate opdracht.

Product: voortgang wordt besproken in regulier voortgangsoverleg met opdrachtgever

Internationaal

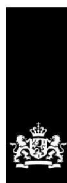
Internationale activiteiten op het gebied van luchtkwaliteit en gezondheid zijn belangrijk om een gezamenlijke aanpak op dit terrein te realiseren. Vanuit een belang van een gezamenlijke aanpak met de ons omringende landen, werkt IenW aan de versterking van onze internationale positie ten behoeve van de Europese inzet op ambitieus en effectief luchtbeleid. De berekeningen voor het Schone Lucht Akkoord onderstrepen nogmaals de invloed van emissies van buitenlandse bronnen op de gezondheid van de Nederlanders. Daarnaast is Nederland exporteur van luchtverontreiniging en daarmee gedeeltelijk verantwoordelijk voor de luchtkwaliteit in het buitenland. Het is daarom van groot belang om internationaal op te trekken. Samenwerking vanuit het oogpunt gezondheid in relatie tot luchtkwaliteit vindt o.a. al plaats in WHO-kader ten behoeve van Europese advisering en besluitvorming. Deelname aan de jaarlijkse bijeenkomsten van de WHO adviescommissies (o.a. Expert Review Group Air Quality Guidelines; Task Force on Health Effects on Long-range Transboundary Air Pollution) vallen onder dit internationale onderdeel van het deelcluster Luchtkwaliteit en gezondheid. Door deelname wordt in een vroeg stadium inzicht verkregen en kan invloed uitgeoefend worden op beleidsrelevante processen zoals de herziening van de WHO guidelines.

Product: voortgang wordt besproken in regulier voortgangsoverleg met opdrachtgever

Gezondheidsraad UFP

In het advies Gezondheidswinst door schonere lucht uit 2018 schreef de Gezondheidsraad dat er in onderzoek gezondheidseffecten zijn waargenomen van ultrafijn stof, maar dat er te weinig wetenschappelijke basis was om een advieswaarde af te leiden. Recent onderzoek van het RIVM wijst uit dat kortdurende blootstelling aan ultrafijn stof tot acute gezondheidseffecten kan leiden. Daarom heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat aan de raad gevraagd de stand van wetenschap rond dit thema te actualiseren. Welke aangrijpingspunten levert dit op voor het

Offerte

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

luchtkwaliteitsbeleid en welk onderzoek is nog nodig om voldoende zicht te krijgen op de gezondheidseffecten van ultrafijn stof? De minister heeft de raad verzocht het onderzoek van het RIVM bij zijn advies te betrekken. RIVM neemt deel aan deze adviescommissie welke in 2020 van start is gegaan en in 2021 met een advies komt. De werkzaamheden die hiervoor in 2021 uitgevoerd dienen te worden waren niet voorzien in de IenW offerteaanvraag.

Product: deelname in Gezondheidsraad adviescommissie

6. Raakvlakken met andere opdrachten

Het deelcluster Luchtkwaliteit en gezondheid heeft raakvlakken met de uitvragen zoals opgenomen in de IenW offerteaanvraag deelcluster Schone Lucht Akkoord (SLA) en opgenomen in de offerte deelclusters 'SLA ondersteuning' en 'Houtstook' van het cluster Luchtkwaliteit en gezondheid. Daarnaast is er de verbinding met deelclusters binnen het cluster Luchtkwaliteit en klimaat.

Ook zijn er raakvlakken en vindt er afstemming plaats met de opdracht Duurzame Mobiliteit en Transport van de programmadirectie Duurzame Mobiliteit.

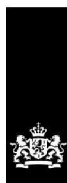
7. Samenwerking en internationale aspecten

- Het thema luchtkwaliteit en gezondheid is een Europees thema en dat maakt dat er per definitie sprake is van een internationaal karakter. Samenwerking vindt o.a. plaats in WHO-kader (Task Force on Health) ten behoeve van Europese advisering en besluitvorming.
- Het RIVM heeft een breed (inter)nationaal netwerk en daardoor toegang tot, vaak nog ongepubliceerde, wetenschappelijke informatie. Deze toegang wordt bewerkstelligd door de gezaghebbende positie van het RIVM op het gebied van luchtkwaliteit en gezondheidsonderzoek.

8. Productenkalender

Productnr. OG	Productomschrijving	Opleverdatum
---------------	---------------------	--------------

Offerte

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

01	Beleidsadviesing	31.12.2021
02	Onderzoek	31.12.2021
03	Kennisagenda	31.12.2021
04	COVID-19	31.12.2021
05	Internationaal	31.12.2021
06	Gezondheidsraad UFP	31.12.2021

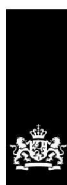
9. Kosten producten en diensten

Productnummer OG	01
Titel product	Beleidsadviesing
Opleverdatum	31.12.2021
Productnummer RIVM	M/240121/21/BA
Type product	Adviesing/Beantw. vragen
Toelichting indien anders	N.v.t.
Sturing	Output
Productkosten huidig jaar	
- Waarvan programma	
- Waarvan apparaat	(10)(2b)
Productkosten levensduur	
- Waarvan programma	
- Waarvan apparaat	
Toelichting productkosten	N.v.t.

Specificatie	Aantal 2021	2021	2022	2023	2024
Expert tarief	(10)(2b)	(10)(2b)	0	0	0
Hoog tarief			0	0	0
Midden tarief	0	0	0	0	0
Laag tarief	0	0	0	0	0
Sub-totaal	(10)(2b)		0	0	0
Materiële kosten		(10)(2b)	0	0	0
Totaal kosten (bruto)			0	0	0
-/- opbrengst derden		0	0	0	0
Totaal kosten (netto)			0	0	0
- Waarvan programma		(10)(2b)	0	0	0
- Waarvan apparaat			0	0	0

Productnummer OG	02
Titel product	Onderzoek
Opleverdatum	31.12.2021
Productnummer RIVM	M/240121/21/OO
Type product	Wetenschappelijke publicatie
Toelichting indien anders	N.v.t.
Sturing	Output
Productkosten huidig jaar	
- Waarvan programma	
- Waarvan apparaat	(10)(2b)
Productkosten levensduur	
- Waarvan programma	

Offerte

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

- Waarvan apparaat	(10)(2b)
Toelichting productkosten	N.v.t.

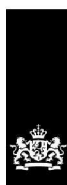
Specificatie	Aantal 2021	2021	2022	2023	2024
Expert tarief			0	0	0
Hoog tarief	(10)(2b)	(10)(2b)	0	0	0
Midden tarief			0	0	0
Laag tarief	0	0	0	0	0
Sub-totaal	(10)(2b)		0	0	0
Materiële kosten		(10)(2b)	0	0	0
Totaal kosten (bruto)			0	0	0
-/- opbrengst derden		0	0	0	0
Totaal kosten (netto)			0	0	0
- Waarvan programma		(10)(2b)	0	0	0
- Waarvan apparaat			0	0	0

Productnummer OG	03
Titel product	Kennisagenda
Opleverdatum	31.12.2021
Productnummer RIVM	M/240121/21/KA
Type product	Vertegenwoordiging en deelname
Toelichting indien anders	N.v.t.
Sturing	Output
Productkosten huidig jaar	(10)(2b)
- Waarvan programma	0
- Waarvan apparaat	(10)(2b)
Productkosten levensduur	(10)(2b)
- Waarvan programma	0
- Waarvan apparaat	(10)(2b)
Toelichting productkosten	N.v.t.

Specificatie	Aantal 2021	2021	2022	2023	2024
Expert tarief	(10)(2b)	(10)(2b)	0	0	0
Hoog tarief		(10)(2b)	0	0	0
Midden tarief	0	0	0	0	0
Laag tarief	0	0	0	0	0
Sub-totaal	(10)(2b)	(10)(2b)	0	0	0
Materiële kosten		0	0	0	0
Totaal kosten (bruto)		(10)(2b)	0	0	0
-/- opbrengst derden		0	0	0	0
Totaal kosten (netto)		(10)(2b)	0	0	0
- Waarvan programma		0	0	0	0
- Waarvan apparaat		(10)(2b)	0	0	0

Productnummer OG	04
Titel product	COVID-19
Opleverdatum	31.12.2021
Productnummer RIVM	M/240121/21/CL
Type product	Advisering/Beantw. vragen
Toelichting indien anders	N.v.t.
Sturing	Output

Offerte

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Productkosten huidig jaar	(10)(2b)
- Waarvan programma	0
- Waarvan apparaat	(10)(2b)
Productkosten levensduur	
- Waarvan programma	0
- Waarvan apparaat	(10)(2b)
Toelichting productkosten	N.v.t.

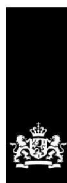
Specificatie	Aantal 2021	2021	2022	2023	2024
Expert tarief	(10)(2b)	(10)(2b)	0	0	0
Hoog tarief			0	0	0
Midden tarief	0	0	0	0	0
Laag tarief	0	0	0	0	0
Sub-totaal	(10)(2b)	(10)(2b)	0	0	0
Materiële kosten		0	0	0	0
Totaal kosten (bruto)		(10)(2b)	0	0	0
-/- opbrengst derden		0	0	0	0
Totaal kosten (netto)		(10)(2b)	0	0	0
- Waarvan programma		0	0	0	0
- Waarvan apparaat		(10)(2b)	0	0	0

Productnummer OG	05
Titel product	Internationaal
Opleverdatum	31.12.2021
Productnummer RIVM	M/240121/21/IN
Type product	Vertegenwoordiging en deelname
Toelichting indien anders	N.v.t.
Sturing	Output
Productkosten huidig jaar	
- Waarvan programma	
- Waarvan apparaat	(10)(2b)
Productkosten levensduur	
- Waarvan programma	
- Waarvan apparaat	
Toelichting productkosten	N.v.t.

Specificatie	Aantal 2021	2021	2022	2023	2024
Expert tarief	(10)(2b)	(10)(2b)	0	0	0
Hoog tarief			0	0	0
Midden tarief	0	0	0	0	0
Laag tarief	0	0	0	0	0
Sub-totaal	(10)(2b)		0	0	0
Materiële kosten		(10)(2b)	0	0	0
Totaal kosten (bruto)			0	0	0
-/- opbrengst derden		0	0	0	0
Totaal kosten (netto)			0	0	0
- Waarvan programma		(10)(2b)	0	0	0
- Waarvan apparaat			0	0	0

Productnummer OG	06
Titel product	Gezondheidsraad UFP

Offerte

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Opleverdatum	31.12.2021
Productnummer RIVM	M/240121/21/GU
Type product	Vertegenwoordiging en deelname
Toelichting indien anders	N.v.t.
Sturing	Output
Productkosten huidig jaar	(10)/(2b)
- Waarvan programma	0
- Waarvan apparaat	(10)/(2b)
Productkosten levensduur	0
- Waarvan programma	(10)/(2b)
- Waarvan apparaat	(10)/(2b)
Toelichting productkosten	N.v.t.

Specificatie	Aantal 2021	2021	2022	2023	2024
Expert tarief	(10)/(2b)	(10)/(2b)	0	0	0
Hoog tarief			0	0	0
Midden tarief	0	0	0	0	0
Laag tarief	0	0	0	0	0
Sub-totaal	(10)/(2b)	(10)/(2b)	0	0	0
Materiële kosten		0	0	0	0
Totaal kosten (bruto)		(10)/(2b)	0	0	0
-/- opbrengst derden		0	0	0	0
Totaal kosten (netto)		(10)/(2b)	0	0	0
- Waarvan programma		0	0	0	0
- Waarvan apparaat		(10)/(2b)	0	0	0